

Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi

ISSN: 1302-3543

April/Nisan 2022, 25 (49): 257-261

Ahadiyyet Risalesi

İbn Arabî

Çeviri: Hüseyin Şemsi ERGÜNEŞ/Ercan ALKAN/Ersan GÜNGÖR

İlk Harf Yayınları, 2012

Berrin Balcı

balci.berrin@gmail.com | ORCID: 0000-0002-7746-8176

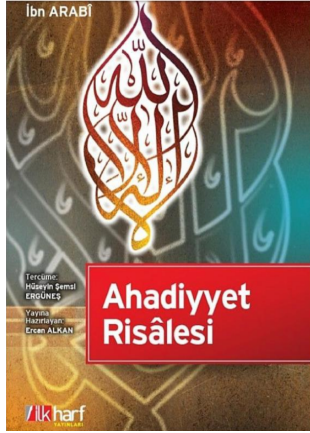
Makale Bilgisi/Article Information**Makale Türü/Article Types:** Kitap Tanıtımı/Book Review**Geliş Tarihi/Received:** 10 Mart/March 2022**Kabul Tarihi/Accepted:** 12 Mart/March 2022**Yayın Tarihi/Published:** 30 Nisan/April 2022**Yayın Sezonu/Pub Date Season:** Nisan/April**Cilt/Volume:** 25**Sayı/Issue:** 49**Sayfa/Pages:** 257-261**Atıf/Cite as:** Balcı, Berrin. "Ahadiyyet Risalesi İbn Arabî Çeviri: Hüseyin Şemsi ERGÜNEŞ/Ercan ALKAN/Ersan GÜNGÖR İlk Harf Yayınları, 2012". Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi-Tasavvuf Scientific and Academic Research Journal 25/49 (Nisan 2022): 257-261.**İntihal/Plagiarism:** Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir/This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.**Yayıncı/Published by:** İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi/İstanbul Sabahattin Zaim University.**Etik Beyan/Ethical Statement:** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Berrin Balcı).

Ahadiyyet Risalesi

İbn Arabi

Çeviri: Hüseyin Şemsi ERGÜNEŞ/Ercan ALKAN/Ersan GÜNGÖR

İlk Harf Yayınları, 2012

Sen, sen olmadın belki sen, sensiz O oldun. Amma O sende dâhil değil ve sen dahi O'nda dâhil değilsin. O senden hâriç değil ve sen dahi O'ndan hâriç değilsin. Ve bu kelâmlar ile ben kastetmedim ki sen gerçekten mevcûdsun, sıfatın da mevcûddur; belki sen hiç mevcûd değilsin, zîrâ senin vücudun Hakk'ındır. (s.27)

Tasavvufun bazı temel konularının “Nefsini bilen Rabbini bilir.” rivayeti çerçevesinde değerlendirildiği bir eserdir. Kimi kayıtlarda İbn-i Arabî’ye nispet edilen kitabı yayına hazırlayan Alkan, asıl müellifin Abdullah b. Mes’ud Balyânî olduğuna dikkat çekmektedir. Sühreverdiyye’ye mensup Balyânî’nin *Ahadiyyet Risalesi* dışında *Divan* adında bir eseri daha bulunmaktadır. Günümüze kadar ulaşmamış *Divan*’ındaki tasavvuf içerikli bazı şiirlerine tabakât kitaplarında rastlanmaktadır.

Müellifin düşüncelerinden etkilendiği İbn Arabî, varlığı mutlak ve mümkün diye ikiye ayırır. Mutlak varlık, varlığı herhangi bir şeye muhtaç olmadan var olandır. Mümkün varlık ise varlık ile yokluğu eşit şekilde barındırandır. Yokluk, mümkünün kendinden kaynaklanan özelliği iken varlık, mümkünün varlığı kabul ederek onu yokluktan çıkararak bir mahiyete işaret etmektedir. Mümkünü var eden ve varlığını devam ettirmesini sağlayan Allah’tır. Mümkün için mevcûd kavramının kullanılmasını sağlayan, Allah’tan gelen ve onu mevcut kılan varlık, esasen mümkününe değil, Allah’a ait bir varlıktır. Bu durumda var dediğimiz şey kendinde var değildir, var olan ancak Allah’tır.

Kitabın ilk bölümünde mutlak tevhid kavramı anlatılmıştır. Tevhid, “O el-Evvel, el-Âhir, ez-Zâhir, el-Bâtındır.” (Hadid, 57/3) âyetine ve “Cenâb-ı Allah var idi, başkaca bir şey yok idi.” hadisine dayandırılarak açıklanmıştır. Bu hadise, “Şimdi de öyledir.” ifadesi eklenerek anlam güçlendirilmiştir. Bu eklemeyi kaynaklar farklı kişilere atfetmişlerdir. Bu bölümde vurgulanan; Allah Teâlâ var iken kendi ile birlikte bir ön, son, alt, üst, yakın, uzak, zaman ve mekânın olmadığı sadece kendisinin var olduğudur. Zâtı, sıfatları ve fiilleri bunlardan hiçbiri ile nitelenemez. Cenâb-ı Allah’ın ismi de kendisidir, müsemması da kendisidir. Kendinden gayrı bir isim ve müsemma yoktur. O evveliyyetsiz bir evvel, âhiriyyetsiz bir âhir, zâhiriyyetsiz bir zahir, bâtıniyyetsiz bir bâtındır. Allah’ın birliği, Allah’tan gayrısına varlık atfetmeyerek açıklanmıştır.

Daha sonraki bölüm, tevhid düşüncesini temel alarak Cenab-ı Hakk'ı kendinden başkasının görüp bilemeyeceğini ve kendi vücudunun kendine hicap olduğu üzerinedir. Vahdet-i vücûd düşüncesinde varlıkta herhangi bir ikilik olmadığından, O'nu kendinden başkasının görmesi ve bilmesi imkân dâhilinde değildir. Allah Teâlâ'nın bilinmesine engel, O'nun vahdaniyetidir. Vahdaniyetini kuşatıp bilebilecek tek varlık Allah'ın kendisidir.

Müellif, ariflerin bazılarının vücudu fena eyleyerek daha sonrasında ise fenayı fena eyleyerek Allah'ı bilebileceklerine inanmalarını, kendilerine varlık atfetme olarak yorumlamıştır. Bu bile aslında bir nevi şırtır. Nitekim bir şeyin fenâyâ ermesi için öncesinde var olması gerekmektedir. Oysaki rivayet "Kim nefsi fena etti, Rabbini bildi." şeklinde değildir, "Kim nefsi bildi, Rabbini bildi." şeklindedir. Bu tevhid anlayışıyla Hz. Peygamber'in (s.), "Ey Allah'ım! Bana eşyanın hakikatini bildir." hadisi yorumlanmıştır. Peygamber Efendimiz'in bu dua ile muradı, eşyanın hâdis, Allah'tan gayrı, Allah'la kadim olup olmadığını bilmektir. Allah Teâlâ, eşyanın ayrıca varlıklarının olmadığını, kendi nefsi olduğunu göstermiştir. Allah'ın ilham yoluyla eşyanın ve kendisinin Allah Teâlâ'dan gayrı olmadığını ilham etmesiyle kişi fenâ olmaz cehalet durumu fenâ olur. Kişi kendi sıfatlarının sıfâtullah ve kendi zâtının zâtullah olduğunu görür ama kendi sıfatları ve zatıyla Allah Teâlâ'ya dâhil olmuş, Allah Teâlâ'dan hariç olmuş, Allah Teâlâ'dan fâni olmuş veya Allah Teâlâ ile bâki olmuş da değildir.

Eserde bir diğer dikkat çeken sorgulama bu tevhid anlayışında Allah'ın kime rablık ve hâliklik edeceğidir. Allah Teâlâ'nın Rab ve Hâlik olması merbûba ve mahlûka muhtaç değildir. Allah Teâlâ, ezelde de ebedde de Rab'dir ve Merbûb'dur. Allah Teâlâ'nın zatında ve sıfatlarında değişme ve gelişme olmamıştır. Daha öncesinde sade kendi vardı ve kendi ile birlikte mevcûd bir şey yoktu, şimdi de öyledir.

Eserin son bölümü varlık mertebelerinin anlatıldığı hakikat-i vücûd hakkındadır. Gerçek varlık ile ilgili sahip olunan anlayışlar; mertebe-i ahadiyyet, mertebe-i ilahiye, hüviyetü's-sâriye, rabbu a'yânî's-sabite, ismu'r-rahman, rahim, ismu'l-mâhî ve mertebe-i ismu'l-'alîm şeklinde sınıflandırılmıştır. Müellife göre, hakikat-ı vücûdun, kendi ile bir şeyi mevcut olmamak şartıyla bilinmesi mertebesi olan ahadiyyet mertebesine vakıf bir fert bulunmamaktadır.

Çeviri, Arapça metinle birlikte yayınlanmıştır. Eseri yayına hazırlayanlar tercümeyle esas metnin diğer Arapça matbu yayınlar ve Türkçe tercümelemlerden farklı olduğunu belirtmektedir. Bu farklılıklar, metni tamamlamak amacıyla köşeli parantez kullanılarak esere dâhil edilmiş ve okurun dikkatine sunulmuştur. Kitabın özellikle ilk bölümlerinde dipnotlarla *Tevhîd Risalesi*'ne referanslar verilerek açıklamalarda bulunmaktadır. Kitabın sonundaki lügatçe, okuyucuya kolaylık sağlamaktadır. Sonraki baskılarda hadislerin kaynaklarına, tahrir ve değerlendirmelerine yer verilmesinde fayda vardır. Küçük bir risale olmasına rağmen eser, konusu, müellifin anlatım şekli ve tercümenin dili, tasavvuf ıstılahına ve vahdet-i vücûda aşına kesimi muhatap almaktadır. Kitabı okuyucuyla buluşturan mütercimlere ve yayınevine teşekkür ederiz.